

Jeseň v Izraeli

Foto Gábor Molnára (Budapešť).

MACHAR – učme sa spoločne o židovstve

V rámci nášho online vzdelávacieho programu umiestňujeme na našej webovej stránke každú stredu nové filmy. Zaujímavosť sa môžu zaregistrovať na nasledujúcom linku: <http://kehreg.com/machar/>. ■

Pozvánka

Židovská náboženská obec v Komárne Vás srdečne pozýva na slávnosť pri príležitosti Chanuky, sviatku svetiel, ktorá sa bude konať v pondelok 26. decembra 2016 o 15:00 h v dvorane Dôstojníckeho pavilónu v Komárne.

Program:

- Chanuka Sameach! Viac než klezmer... - koncert so skupinou Sabbathsong Klezmer Band
- Slávnostný príhovor - dr. Róbert Frölich, hlavný rabin synagógy v Ulici Dohány v Budapešti a hlavný rabin Maďarska
- Zapáľovanie sviečok

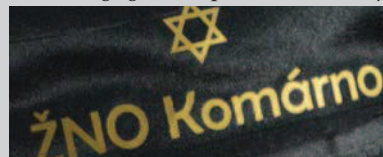
Program, určený pre všetkých, je bezplatný.

Oslavujte s nami!

Zamyslenie redaktora

Keď v nedeľu popoludní prechádzame do Útuku, už sa pomaly stmieva. S manželkou sme si odskočili domov, do Komárna na jeden deň. Kráčajúc k novej kancelárii, prechádzame popri výstave pozostávajúcej z desiatich roll-up-ov, ktoré prezentujú jednotlivé kapitoly zo života 120-ročného Útuku. Desiat kusov mozaiky z histórie tejto budovy, niekoľko fotografií jej niekdajších obyvateľov, zopár úsmevov zachytených na dávnych podujatiach náboženskej komunity, v Klube Šalom. Mnoho milých tvárí, ktoré tieto staré steny naplňali životom, spomienky a momenty zo synagógy, z chodieb či zo záhrady. Mnohí z nich už, žiaľ, nie sú medzi nami, iní žijú vo vzdialených kútoch sveta. Snímky z dávnych dôb, z predchádzajúcich desaťročí i zo súčasnosti majú jedno spoločné – všetky

sa spájajú so symbolickou budovou komárňanskej židovskej komunity. Zastavte sa na niekoľko minút pri tejto výstave a z histórie budovy na adrese Eötvösova 15 načerpajte silu k nasledujúcej 120-ke.

V kancelárii si vezmem niekoľko nových máp, ktoré zobrazujú židovské pamiatky v Komárne. Táto naša publikácia je ďalším z mílnikov v procese zachovávanía židovských pamiatok. Naša vďaka patrí všetkým, ktorí sa zaslúžili o inštaláciu výstavy a zhotovenie tejto mapy, resp. ktorí tieto aktivity finančne podporili. Za krátky čas vyjde aj publikácia o 120 rokoch Útuku, redigovaná Židovskou náboženskou obcou v Komárne. ■

PA

Židovské dedičstvo Komárna – vyšla naša mapa

Naša náboženská obec vydala pri príležitosti 120. výročia budovy Útľuku novú publikáciu. Na mape formátu A3, ktorá vyšla v náklade 5000 kusov, sme označili 11 miest, ktoré sú dôležité z hľadiska židovského dedičstva mesta. Na zadnej strane mapy sa popis jednotlivých miest nachádza v slovenskom, maďarskom a anglickom jazyku. Mapa bude onedlho k dispozícii aj on-line, resp. jej výtlačky sa budú nachádzať na všetkých turistami navštevovaných miestach. Vydanie mapy finančne podporilo Ministerstvo zahraničných a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Nitriansky samosprávny kraj a mesto Komárno. ■

Kalendár významnejších podujatí v roku 2017

12. februára 2017	nedeľa	Deň OSN a TuBišVat
12. marca 2017	nedeľa	Purim
10. apríla 2017	pondelok	Séder (1. večer)
30. apríla 2017	nedeľa	Komárňanské dni
11. júna 2017	nedeľa	Deň martýrov
3. septembra 2017	nedeľa	Európsky deň židovskej kultúry
20. septembra 2017	streda	Erev Roš Hašanah
21. septembra 2017	štvrtok	1. deň Roš Hašanah
29. septembra 2017	piatok	Kol Nidré
30. septembra 2017	sobota	Jom Kipur
8. októbra 2017	nedeľa	Sukot
12. novembra 2017	nedeľa	Klub Šalom
16. decembra 2017	nedeľa	Chanuka

Zmena programu vyhradená! ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Vydávanie Spravodajcu, ŽNO a Klub Shalom podporili: Terézia Vajnorská (Jeruzalem) a ďalší darcovia, ktorí požiadali o zachovanie anonymity. Ďakujeme!

✧ Židovská humanitárna nadácia v Holandsku opäť poskytla finančnú dotáciu na podujatia našej komunity v roku 2017. Ďakujeme!

✧ V súčasnosti pracujeme na odovzdaní a vyúčtovaní viacerých projektov. O výsledkoch budeme našich čitateľov pravidelne informovať.

✧ V októbri zavítala do Komárna akademická maliarka Miriam Neiger Fleischmannová z Jeruzalema, ktorá navštívila aj naše nové komunitné priestory.

✧ Začali sa rekonštrukčné práce v bývalej kancelárii a knižnici, ktoré plánujeme prenajímať.

Správy z cintorína

Ukončili sme jesenné práce v cintoríne, v súčasnosti vykonávame výrub chorých stromov a nebezpečných rastlín.

Z finančnej dotácie mesta Komárno sme zakúpili 3 lavičky a 3 smetné nádoby, ktoré sme umiestnili blízko vchodu do cintorína. ■

Zúčastnili sme sa na XVIII. ročníku súťaže v prednese poézie a prózy dr. Alberta Kardosa

Študenti Gymnázia Jánoša Selyeho aj v tomto roku súťažili v Debrecíne. V dňoch 5-7. novembra 2016 zorganizovala Židovská náboženská obec v Debrecíne, mesto Debrecín, Zväz židovských náboženských obcí v Maďarsku a Nadácia maďarského židovského dedičstva 18. ročník súťaže v prednese poézie a prózy dr. Alberta Kardosa.

So svojimi študentmi sme sa do tejto súťaže zapojili už po ôsmykrát. Zápolenie má tri kolá: v prvej časti interpretujú súťažiaci diela židovských autorov, potom nasleduje prednes voľne vybranej poézie alebo prózy. Na druhý deň sa pred porotu a divákov postavia tí, ktorí sa prebojovali do finále.

V tomto roku sme mali zastúpenie vo všetkých troch kategóriách. Vo vekovej kategórii detí (do 14 rokov) to bola Tímea Fiala zo sekundy, v kategórii mládeže (14-18 rokov) nás reprezentovala Lilla Bagócsi z II. C triedy. Lili Lakatos, ktorá už dovŕšila 18

rokov, súťažila v kategórii dospelých (18-60 rokov).

Naše dievčatá v súťaži vynikajúco obstáli a môžeme byť spokojní aj s ich umiestnením. K našim doterajším úspechom – sedem prvých miest, tri druhé miesta a jedno tretie miesto – pridali ďalšie. V rámci 40-člennej skupiny súťažiacich získali Lilla Bagócsi a Lili Lakatos zvláštne ceny poroty a Tímea Fiala sa umiestnila na 2. mieste. Úspech našej žiačky zo sekundy je významný najmä preto, lebo študenti nášho osemročného gymnázia sa dosiaľ do tejto súťaže nezapojili. Verím,

že vynikajúce výsledky dosiahnuté v tomto roku v budúcnosti ešte mnohokrát znásobíme.

O úrovni tej-ktorej súťaže vypovedá aj zloženie a odbornosť poroty – debrecínska súťaž v prednese poézie a prózy je aj z tohto hľadiska výnimočná.

Predsedom poroty bol učiteľ maďarského jazyka dr. László Feuermann, zástupca predsedu Židovskej náboženskej obce v Debrecíne. Ďalšími členmi poroty boli: učiteľka maďarského jazyka Veronika Fohn, zástupkyňa predsedu Židovskej náboženskej obce v Debrecíne dr. Zsuzsanna Grósz Kreislerné, akademická maliarka Eszter Lang a radca Maďarského vzdelávacieho spoločenstva v Sedmohradsku Árpád Muzsnay.

Opätovne ďakujem svojmu bývalému študentovi Tamásovi Paszternákovi, ktorý ma pred rokmi upozornil na toto podujatie a v posledných 14 rokoch verne sledoval naše úspechy. Ďakujeme náboženskej obci v Debrecíne, organizátorom – vedúcej kancelárie Edith Zámberi – za pohostenie počas dvoch príjemných a vzrušujúcich dní. Myslím si, že láska a tolerancia, ktorá návštevníka v Debrecíne privíta, je skutočne príkladná a hodna nasledovania v našom rozpoltenom svete. ■

*Adriana Spátay,
učiteľka maďarčiny,
lektorka žiakov*

Zdroj: dzsh.hu

Po stopách šiestich zvitkov Tóry

Vuplynulých dňoch oslávilo svoje stodvadsiate narodeniny sídlo Židovskej náboženskej obce v Komárne, budova Útulku. Pri príležitosti jubilea sme zostavili malú publikáciu o dianí od roku 1896. Pri hľadaní v archíve sa mi dostal do rúk článok dr. Ferenc Raaba, uverejnený v našich novinách v roku 1996. Príbeh hovorí o komárňanských zvitkoch Tóry, ktoré boli akoby zázrakom zachránené počas deportácií členov našej komunity a zachovali sa pre potomkov.

Tento zázrak mi pripomenul tematické číslo Nového Východu, venované zázrakom. Stalo sa totiž, že miestny historik József Baranyai v marci roku 1948 vrátil komunite 12 Tór kehily, ktoré v období prenasledovania ukryl

na bezpečnom mieste v múzeu. Šesť zvitkov Tóry darovalo vedenie náboženskej obce svojim významným členom, ktorí vykonali aliju do Izraela, aby v novej vlasti vytvorili novú komunitu a pokračovali v komárňanských tradíciách.

Ako odmenu za svoju obetavú prácu v záujme židovského náboženstva si pri presídlení do Izraela mohli vzácné zvitky odniesť títo naši súverci: Emánuel Reisz a Emánuel Wemberger v roku 1948, v roku 1949 Jenő Fleischmann, Lipót Kellner a Tibor Reisz a v roku 1963 Jakab Krakauer.

O Tórach sme už žiadne správy nedostali, ich osud nepoznáme, ich cestu nikto nesledoval. Žiadna písomná zmienka sa o nich nezachovala. Možno

sa nám naskytna posledná príležitosť a vďaka pomoci čitateľov Nového Východu dokážeme zozbierať drobné mozaičky ich príbehu. Dosiahli svoj cieľ? Aký osud čakal tých, ktorí si ich odniesli? Kam sa v Izraeli dostali? Možno do niektorého mošavu, alebo mesta? Putoval niektorý z nich do Jeruzalema, Haify alebo Tel Avivu? Bolo by zaujímavé spoznať, kto a kde dnes číta z nich týždenné úryvky. Aká bola ich cesta? Pamätá si tieto zvitky niekto? ■

Možno ešte máme malú šancu, aby sa ich príbeh zachoval. Bol by to skutočný zázrak! Sľubujem, ak sa o nich niečo dozvieme, správy uverejníme na stránkach našich novín. ■

(článok zverejnený v izraelskom periodiku Nový Východ v čísle november-december 2016)

SIMCHA – I. Festival židovskej kultúry v Sládkovičove

Obrovský úspech mal Festival židovskej kultúry - SIMCHA, ktorý sa konal v Sládkovičove v dňoch 5. - 11.9.2016. Bol to prvý festival židovskej kultúry v okrese Galanta a podľa prednášateľov a hudobných skupín, ako aj návštevníkov bol na veľmi vysokej odbornej aj kultúrnej úrovni. Festival židovskej kultúry bol prvý na Slovensku, kde prednášajúci a hostia boli rovnako zastúpení zo Slovenska a Maďarska.

Celý festival bol dvojjazyčný a bolo zabezpečené tlmočenie. Počas celého trvania festivalu bolo zadarmo pripravené kóšer občerstvenie (kóšer víno, maces, hummus, pita, sladkosti) pre všetkých návštevníkov, priamo z Izraela. Festival slávnostne otvoril predseda občianskeho združenia ATID a hlavný organizátor Roland LANZ, ktorý oboznámil prítomných návštevníkov s tým, aké dôvody ho viedli k organizovaniu Festivalu SIMCHA. Prítomným sa prihovril aj primátor mesta Anton SZABÓ, Ákos NAGY, riaditeľ kabinetu predsedu MAZSIHISZ-u z Maďarska a László EINHORN, predseda židovských náboženských obcí v župe Komárom – Esztergom, takisto z Maďarska. Po otvorení a príhovoroch sa k slovu dostala pani Viera KAMENICKÁ z Múzea židovskej kultúry v Bratislave, ktorá prítomným návštevníkom porozprávala o židovských sviatkoch a tradíciách (Šabat, Pésach, Purim). Po skončení veľmi zaujímavej prednášky požehnal pán László EINHORN v hebrejskom jazyku barches a kóšer víno na sviatok Šabat. Takéto požehnanie v hebrejskom jazyku ešte v regióne nebolo. Po veľmi zaujímavom požehnaní sme sa spojili cez SKYPE s profesorom Rudolfom KLEINOM z Budapešti, aby nám porozprával, ako

sa dostal k fotografovaniu synagóg, následne k vydaniu nádhornej knihy a k výstavám. Vernisáž výstavy Synagógy stredovýchodnej Európy 1782 - 1944 sa uskutočnila v spolupráci s Maďarským inštitútom v Bratislave, za ktoré veľmi pekne ďakujeme. Výstava bola prístupná od 5. septembra do 5. októbra 2016. Tlmočenie z maďarského jazyka do slovenského jazyka bolo zabezpečené. Všetci prítomní návštevníci si mohli prezrieť nádhernú výstavu synagóg, kde sa mohli cez katalógy v maďarskom a slovenskom jazyku dozvedieť veľa zaujímavých informácií.

Z Univerzity Komenského v Bratislave prednášala Ivica BUMOVÁ o povojnovom antisemitizme na Slovensku, prednáška bola veľmi zaujímavá, dojímavá, aj keď veľmi pesimistická. Dejiny židovskej komunity na Slovensku a ich utrpenie počas vojnových a povojnových rokov si treba vždy pripomínať, aby mladá generácia mala všetky dostupné informácie a skutočnosti z vedeckých výskumov, a nie iba z médií.

Jana ŠVANTNEROVÁ, kurátorka Slovenskej národnej galérie a Židovského komunitného múzea v Bratislave prednášala o predmetoch skrášľujúcich Tóru, rozprávanie bolo také zaujímavé, že návštevníci sa ešte dlho po

prednáške rozprávali o danej téme. Žiakom Základnej školy Sándora Petőfiho o dejinách židovskej komunity v Sládkovičove/Diószeg pútavo rozprával Tomáš LANG z Univerzity židovských štúdií v Budapešti. Žiakov jeho prednáška veľmi zaujala a do budúcnosti sa pripravujú na ďalšie prednášky tohto druhu. Učiteľky boli nadmieru spokojné, takéto prednášky ešte žiaci neabsolvovali, prvýkrát ich to citovo veľmi oslovilo.

Monodráma pod názvom A séta (Prechádzka) v podaní budapeštianskej umelkyne Judit HAVAS mala veľký úspech. Prítomní návštevníci vysoko hodnotili umelecký prejav a obsah monodrámy. Autorkou je Mária FÖLDES a režisérom Gyula RADÓ. Monodráma mala veľmi vysokú umeleckú úroveň. Prítomní mali krásny umelecký a kultúrny zážitok.

Víkend bol hudobný a členovia PRESSBURGER KLEZMER BANDu ho povýšili na obrovský hudobný zážitok. Všetci prítomní boli nadmieru spokojní s hudobnou produkciou klezmerovej skupiny. Návštevníci spolu spievali pesničky so speváčkou a nálada bola perfektná. Druhý deň sa predstavila klezmerová skupina BUDAPEST KLEZMER BAND z Maďarska a publikum sa skvele zabávalo s ich skvelou hudobnou produkciou. Po skončení koncertu návštevníci ešte dlho rozprávali o festivale, pretože takéto žánre tu ešte nevideli.

Roland LANZ sa poďakoval hosťom aj návštevníkom za prejav sympatií voči židovskej komunite a pozval ich na 2. ročník Festivalu SIMCHA v roku 2017.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa akokoľvek pričínili o skvelý priebeh podujatia, ale najmä občianskemu združeniu ATID, mestu Sládkovičovo na čele s primátorom Antonom SZABÓOM, Židovskej náboženskej obci Galanta s jej predsedom Vojtechom FAHNOM.

Podakovanie patrí, samozrejme, aj pracovníkom Inovatechu na čele s riaditeľkou Vierou FRANTOVOU. V neposlednom rade veľmi pekne ďakujem všetkým anonymným sponzorom festivalu, bez ktorých by festival nebol na takej vysokej úrovni. Všetkým patrí moja veľmi veľká VĎAKA!!!

Pevne dúfam a verím, že o rok sa tu opäť stretneme na 2. ročníku Festivalu SIMCHA! ■

*Roland LANZ,
riaditeľ festivalu*

Simcha Festival Facebook